

V I Lenin

Om Stockholmskonferensen

Många intresserar sig åter för Stockholmskonferensen. Frågan om dess betydelse har ingående behandlats av tidningarna. Denna fråga är oupplösligt förenad med värderingen av hela den moderna socialismens grundvalar, i synnerhet i dess förhållande till det imperialistiska kriget. Det är därför man måste uppehålla sig utförligare vid Stockholmskonferensen.

De revolutionära socialdemokraterna, d. v. s. bolsjevikerna, uttalade sig från första början mot deltagande i denna konferens. Härvid utgick de från principiella skäl. Alla vet, att socialisterna i hela världen, i alla länder, både i de krigförande och i de neutrala, klövs i två stora huvuddelar i frågan om förhållandet till kriget. Den ena ställde sig på den egna regeringens, den egna bourgeoisieens sida. Dessa kallar vi socialchauvinister, d. v. s. socialister i ord, chauvinister i handling. Chauvinist kallas den, som m. de "egna" härskande klassernas rövarintressen med. begreppet "fosterlandsförsvar". I det nuvarande kriget fullföljer båda de krigförande koalitionernas bourgeoisie roffarsyften: den tyska krigar för utplundring av Belgien, Serbien o. s. v., den engelska och franska för utplundring av de tyska kolonierna o. s. v., den ryska för Österrikes (Lemberg) och Turkiets (Armenien, Konstantinopel) utplundring.

Därför har de socialister, som ställt sig på den egna bourgeoisieens ståndpunkt till det nuvarande kriget, upphört att vara socialister, förrått arbetarklassen och faktiskt övergått till bourgeoisieen. De har blivit proletariats klassfiender. Och den europeiska och amerikanska socialismens historia, särskilt under II Internationals epok, d. v. s. under tiden från 1889 till 1914, visar oss att en sådan övergång av en del socialister, särskilt flertalet ledare och parlamentsrepresentanter, till bourgeoisieen – inte är någon tillfällighet. Just socialismens opportunistiska flygel blev i alla länder socialchauvinisternas huvudkader. Om man betraktar socialchauvinismen vetenskapligt, d. v. s. inte drar fram enskilda personer utan tar hela den internationella riktningen i dess utveckling och sammanfattar dess samhällsförbindelser, så är den logiskt fullföljd opportunism.

Bland de proletära massorna kan man överallt i mer eller mindre klar och utpräglad form iakttaga medvetandet om socialchauvinisternas förräderi mot socialismen samt hat och förakt gentemot de mest framstående socialchauvinisterna, såsom Plechanov i Ryssland, Scheidemann i Tyskland, Guesde och Renaudel & Co i Frankrike, Hyndman o. a. i England o. s. v., o. s. v.

Trots bourgeoisieens förtvivlade förföljelser och nedstynningsförsök uppstod i alla länder under kriget en revolutionär internationalistisk riktning. Denna förblev socialismen trogen. Den hängav sig inte åt chauvinismen och tillät inte dess maskering med lögnaktiga fraser om fosterlandsförsvar, utan avslöjade hela lögnaktigheten i dessa fraser och hela brottsligheten i det nuvarande kriget, som av båda koalitionernas bourgeoisie föres i plundringssyfte. Till denna riktning hör exempelvis Mackan i England, som dömts till ett och ett halvt års straffarbete för kamp mot den rovlystna engelska bourgeoisieen, Karl Liebknecht i Tyskland, som av den rovlystna tyska imperialismen dömts till straffarbete för en sådan "förbrytelse" som uppmaning till revolution i Tyskland och avslöjande av Tysklands roffarintressen i kriget. Till samma riktning hör bolsjevikerna i Ryssland, vilka förföljes av den ryska republikanskt-demokratiska imperialismens agenter för samma "förbrytelse", för vilken man förföljer Maclean och Karl Liebknecht.

Endast denna riktning är den enda, som inte förrått den högtidliga proklamation av sin övertygelse och den högtidliga förpliktelse som socialisterna i hela världen, i alla länder utan undantag enhälligt undertecknade i Baselmanifestet i november 1912. Just i detta manifest

talas det inte om krig i allmänhet – det finns ju olika slags krig – utan just om det krig, som påtagligt för alla förbereddes år 1912 och utbröt år 1914, om kriget mellan Tyskland och England med deras allierade i kampen om världsherraväldet. Och inför detta krig erinrar Baselmanifestet inte med ett ord om vare sig socialisternas plikt eller rättighet att ”försvara fosterlandet” (d. v. s. rättfärdiga sitt deltagande i kriget), utan det säger absolut bestämt att ett sådant krig måste leda till ”proletär revolution”. Alla länders socialchauvinisters förräderi mot socialismen framträder särskilt påtagligt däri, att de nu undviker det ställe i Basel-manifestet, där det talas just om sambandet mellan det nuvarande kriget och den proletära revolutionen, med samma feghet som en tjuv undviker den plats där han stulit.

Man förstår vilken oöverstiglig klyfta som finns mellan å ena sidan socialisterna, vilka förblivit Baselmanifestet trogna och ”svarar” på kriget med att propagera och förbereda den proletära revolutionen, och å andra sidan socialchauvinisterna, som svarar på kriget med att understödja sin ”egen” nationella bourgeoisie. Man förstår hur hjälplösa, naiva och hycklande de krampaktiga ansträngningarna att ”försona” eller ”förena” dessa båda riktningar är.

Det är just sådana ansträngningar i all sin ynklighet som den tredje riktningen inom den internationella socialismen gör, nämligen den så kallade ”centrumriktningen” eller ”kautskyismen” (så kallad efter Karl Kautsky, dess främsta representant). Under de tre krigsåren har denna riktning i alla länder avslöjat sin fullständiga andefattigdom och hjälplöshet. I Tyskland exempelvis har händelsernas gång tvingat kautskyisterna att skilja sig från de tyska plechanovarna och bilda ett särskilt parti, det så kallade ”oavhängiga socialdemokratiska partiet”. Och hela detta parti fruktar att dra de oundvikliga slutsatserna, propagerar ”enhet” med socialchauvinisterna i internationell skala, fortsätter att bedraga arbetarmassorna med förhoppningen om att en sådan enhet skall kunna upprättas i Tyskland och bromsar den enda riktiga proletära taktiken i den revolutionära kampen mot den ”egna” regeringen, kampen även under kriget, en kamp, som kan och måste ändra form men som inte får uppskjutas eller fördröjas.

Så står det alltså till inom den internationella socialismen. Utan en klar värdering av detta läge och utan en principiell uppfattning av alla strömningar inom den internationella socialismen kan man inte heller taga itu med en fråga av praktisk art, t. ex. frågan om Stockholmskonferensen. Emellertid är det endast bolsjevikernas parti, som gett en principiell värdering av alla den internationella socialismens strömningar i en utförlig resolution, som antogs på konferensen den 7-12 maj (24-29 april) 1917 och som godkändes av VI partikongressen i augusti. Om man glömmer denna principiella värdering och bedömer Stockholmskonferensen utan densamma, så innebär det att ställa sig på den fullkomliga principiöshetens grundval.

Som exempel på den principiöshet, vilken härskar bland alla småborgerliga demokrater, socialistrevolutionärer och mensjeviker, kan man hänvisa till en artikel i *Novaja Zjizn* [Nytt Liv – *Red.*] för den 23 (10) augusti. Artikeln förtjänar uppmärksamhet särskilt därför att den i en tidning, som står på de småborgerliga demokraternas yttersta vänsterflygel, sammanfattar de mest spridda misstagen, fördomarna och andefattigdomen i samband med Stockholmskonferensen.

”Av en eller annan anledning kan man ställa sig avvisande mot Stockholmskonferensen” – heter det i en ledande artikel i *Novaja Zjizn* – ”och principiellt utdöma den ‘försvarsvänliga majoritetens’ samförstånds försök. Men varför förneka det, som är tydligt iögonenfallande? Ty efter de engelska arbetarnas kända beslut, som framkallade en politisk kris i landet och åstadkom den första djupa rämnan i Storbritanniens ‘nationella enhet’, har konferensen fått en betydelse, som den hittills aldrig haft”.

Denna tankegång är ett mönster av principiöshet. Hur kan man i själva verket av det ofruktbara faktum, att Stockholmskonferensen gett anledning till en djup rämna i den

”nationella enheten” i England, dra den slutsatsen, att vi skulle vara skyldiga att mura igen denna rämna istället för att utvidga den? Principiellt kan frågan endast ställas så: brytning eller samförstånd med försvarsvännerna (socialchauvinisterna). Stockholmskonferensen var ett av de många försöken att uppnå samförstånd. Den misslyckades. Dess misslyckande förorsakades av att de engelsk-franska imperialisterna inte nådde samtycker till att föra fredsförhandlingar, medan de tyska imperialisterna samtycker. De engelska arbetarna har tydligast fått pröva på sin engelska imperialistiska bourgeoisies bedrägeri.

Frågan är, hur detta bör utnyttjas. Vi revolutionära internationalister säger: det bör utnyttjas till att fördjupa brytningen mellan de proletära massorna och deras socialchauvinister, till att slutföra denna brytning och avlägsna alla hinder för utvecklingen av massornas revolutionära kamp mot deras regeringar och mot deras bourgeoisie. Om vi gör så, är det just vi och endast vi, som fördjupar denna rämna och leder den till brytning.

Men vad uppnår i verkligheten de, som deltagit i Stockholmskonferensen eller rättare sagt, som för massorna predikar nödvändigheten att delta nu, sedan utvecklingen ”gått förbi” detta påhitt? Ingenting annat än att de fyller igen klyftan, ty Stockholmskonferensen sammankallas och understöds som alla vet av folk, som understödjer sina regeringar, av ministersocialisterna Tjernov och Tsereteli, Stauning, Branting och Troelstra, för att inte tala om Scheidemann.

Det är vad som ”tydligast faller i ögonen” och som opportunisterna från Novaja Zjizn glömmer eller suddar över genom att resonera fullkomligt principiellt utan en allmän värdering av socialchauvinismen som riktning. Stockholmskonferensen är en överläggning mellan ministrar, tillhörande imperialistiska regeringar. Hur än Novaja Zjizn bemödar sig att kringgå detta faktum, kan det inte kringgå. Att uppmana arbetarna att delta i Stockholmskonferensen, att avvakta Stockholmskonferensen eller att fästa några som helst förhoppningar vid den, det är detsamma som att säga till massorna: ”Ni kan och måste vänta något gott av de småborgerliga partiernas och ministrarnas överenskommelse, vilka är medlemmar av imperialistiska regeringar eller understödjer de imperialistiska regeringarna.”

Just denna synnerligen principiella och skadliga propaganda bedriver Novaja Zjizn utan att själv märka det.

Till följd av konflikten mellan de engelsk-franska socialchauvinisterna och deras regeringar glömmer den att Tjernov, Skobelev, Tsereteli, Avksentjev, Branting, Stauning och Scheidemann förblir precis samma socialchauvinister som förut, vilka understödjer sina regeringar. Är inte detta principiellhet?

I stället för att säga arbetarna: se, de engelsk-franska imperialisterna tillät inte ens sina egna socialchauvinister att resa och tala med de tyska socialchauvinisterna – således är kriget *även* från Englands och Frankrikes sida ett plundringståg; således ges det ingen annan räddning än en slutgiltig brytning med *alla* regeringar och *alla* socialchauvinister – istället tröstar Novaja Zjizn arbetarna med illusioner:

”I Stockholm – skriver tidningen – bereder man sig på att få till stånd en överenskommelse om fred och att tillsammans utarbeta en gemensam *kampplan*: kreditvägran, brytning med den ‘nationella samlingen’, återkallande av ministrarna ur regeringarna o. s. v.”

Hela beviskraften i denna alltigenom lögnaktiga fras inskränker sig till att ordet ”kamp” tryckts med fetstil. Ett fint bevis, det måste man säga!

Efter tre års krig matas arbetarna fortfarande med tomma löften: ”I Stockholm bereder man sig på” att bryta borgfreden...

Vilka bereder sig på att göra detta? Sheidemann, Tjernov, Skobelev, Avksentjev, Tsereteli., Stauning och Branting, d. v. s. just de personer (och partier), som under årtal eller under flera månader bedrivit borgfredspolitik. Hur uppriktig Novaja Zjizns tro på ett sådant under än må vara och hur ärligt den än må bekänna sin övertygelse om att detta vore möjligt, måste vi likväl säga att Novaja Zjizn sprider det största bedrägeri bland arbetarna.

Novaja Zjizn bedrar arbetarna, i det den inger dem förtroende för socialchauvinisterna. Enligt dess framställning har socialchauvinisterna visserligen deltagit i regeringar och fört en politik för nationell samling, men i Stockholm kommer de under den närmaste framtiden att uppnå samförstånd, enas, överlägga med varandra och upphöra att uppträda som de gjort. De kommer att börja kämpa för freden, att rösta emot krediter m. m., o. s. v.

Allt detta är ett genuint och stort bedrägeri. Allt detta är reaktionära försök att trösta och lugna arbetarna samt intala dem förtroende för socialchauvinisterna. Ty de socialister, ”som kämpar för freden” inte bara i ord, inte bara för självbedrägeri och inte för att bedra arbetarna, har ju för länge sedan börjat en sådan kamp utan att vänta på några internationella konferenser. Och de började kampen med att bryta borgfreden, just som Maclean i England, Karl Liebknecht i Tyskland och bolsjevikerna i Ryssland.

”Vi förstår fullkomligt – skriver Novaja Zjizn – bolsjevikernas rättmätiga och sunda skepticism gentemot Renaudel och Scheidemann. Men publicisterna i Rabotjij i Soldat* är doktrinära och kan inte se skogen för bara träd. De räknar inte med förändringen i massornas stämning, på vilken Renaudel och Scheidemann stödjer sig.”

Det är inte fråga om skepticism, mina herrar. Den hos er förhärskande stämningen är intellektuell skepticism, som maskerar och ger uttryck åt principlöshet. Vi är inte skeptiker ifråga om Renaudel och Scheidemann, vi är deras fiender. Detta är ”två stora skillnader”. Vi har brutit med dem och uppmanar massorna att bryta med dem. Just vi och endast vi ”räknar med” både förändringen i stämningen bland massorna och någonting betydligt viktigare och mera djupgående än stämningen och förändringarna däri: massornas huvudintressen och dessa intressens oförenlighet med den socialchauvinistiska politik, som Renaudel och Scheidemann representerar. I Stockholm kommer de små herrarna från Novaja Zjizn jämte den ryska imperialistiska regeringens ministrar att sammanträffa just med Scheidemanns och Renaudels likar (ty Stauning och Troelstra, för att inte ens tala om Avksentjev och Skobelev, skiljer sig inte nämnvärt från Renaudels likar). Denna Stockholmskomedi, som spelas av socialchauvinister för socialchauvinister, vänder vi ryggen just för att öppna *massornas* ögon, för att ge uttryck åt deras intressen, för att kalla dem till revolution – inte för att utnyttja förändringen i deras stämning till att principlöst anpassa sig till denna stämning, utan till att principfast kämpa för en fullständig brytning med socialchauvinismen.

”Bolsjevikerna – skriver Novaja Zjizn – älskar att förebrå de internationalister, som reser till Stockholm, deras kompromissande med Scheidemann och Hendersson ‘utan att märka’ att de själva ifråga om konferensen – naturligtvis av vitt skilda orsaker – går i sällskap med Plechanovs, Guesdes och Hyndmans likar.”

Det är inte sant att vi ifråga om konferensen går i sällskap med Plechanovs likar! Det är en uppenbar orimlighet. Vår önskan att inte deltaga i en halvhetskonferens med en del socialchauvinister sammanfaller med plechanovarnas inställning. Men vårt *förhållande* till konferensen är inte alls, vare sig principiellt eller praktiskt, detsamma som plechanovarnas. Ni däremot, som kallar er internationalister, går faktiskt till konferensen i sällskap med Scheidemanns, Staunings och Brantings likar, ni kompromissar faktiskt med dem. Det är ett faktum. ”Den stora saken att förena det internationella proletariatet”, kallar ni den obetydliga,

---

* Bolsjevikernas centralorgan, som utkom från 5 aug. (23 juli) till 22 (9) aug. 1917 i stället för Pravda och Soldatskaja Pravda, vilka förbjudits. Sammanlagt utkom 15 nummer. – *Red.*

ynkliga, i hög grad intriganta och av imperialisterna i den ena koalitionen avhängiga uppgiften att *före*na socialchauvinisterna. Det är ett faktum.

Ni pseudointernationalister kan inte predika för massorna om deltagande i Stockholmskonferensen (antagligen kommer det att stanna vid blotta propagandan, ty konferensen kommer inte att äga rum, men propagandans ideologiska betydelse kvarstår), ni kan inte predika för massorna om deltagande i Stockholmskonferensen utan att prata en massa osanningar, utan att utså illusioner, utan att skönmåla socialchauvinisterna och utan att intala massorna förhoppning om att Stauning och Branting, Skobelev och Avksentjev skulle vara i stånd att på allvar bryta med "borgfredspolitiken".

Vi bolsjeviker säger emellertid massorna hela sanningen i vår propaganda mot Stockholmskonferensen, vi fortsätter att avslöja socialchauvinisterna och kompromisspolitiken gentemot dem samt leder massorna till en fullständig brytning med dem. Om det förhåller sig så, att den tyska imperialismen för närvarande anser det vara lämpligt för sig att delta i Stockholmskonferensen och skickar dit sina agenter, scheidemännerna, medan den engelska imperialismen anser tidpunkten olämplig för sig och nu inte ens vill tala om fred, så avslöjar vi den engelska imperialismen och utnyttjar konflikten mellan densamma och de engelska proletärmassorna till att fördjupa deras klassmedvetande, till att förstärka propagandan för internationalismen och till att för dem klargöra nödvändigheten av att fullständigt bryta med socialchauvinismen.

Pseudointernationalisterna från Novaja Zjizn går till väga som intellektuella impressionister, d. v. s. folk som karaktärlöst hänger sig åt ögonblickets stämning och glömmet internationalismens grundprinciper. Männerna från Novaja Zjizn resonerar så: när den engelska imperialismen är *emot* Stockholmskonferensen, så måste vi vara *för* den. Konferensen har sålunda fått en betydelse, som den hittills icke haft.

Att resonera så betyder i själva verket att hemfalla till principlöshet, ty den tyska imperialismen är ju i dag *för* Stockholmskonferensen på grund av sina egoistiska imperialistiska plundringsintressen. Vad värde har väl sådana "internationalisters" "internationalism", vilka är rädda för att öppet erkänna detta obestridliga och uppenbara faktum och är tvungna att blunda för det? Vad har ni för garantier, mina herrar, för att ni inte faktiskt blir leksaker och verktyg i händerna på den tyska imperialismens hemliga diplomati, då ni deltar i Stockholmskonferensen tillsammans med Scheidemann, Stauning & Co? Ni kan inte ha några garantier. Det finns inga sådana. Om Stockholmskonferensen i alla fall äger rum, vilket är ytterst otroligt, så blir det ett försök av de tyska imperialisterna att sondera terrängen beträffande möjligheten att göra ett eller annat annexionsutbyte. Det är just vad som blir den reella och verkliga innebörden av Scheidemann, Skobelev & Co:s värtaliga ord. Men om denna konferens inte äger rum, så blir det er propaganda bland massorna, som intalat dem falska förhoppningar på socialchauvinisterna och deras nära förestående, möjliga och antagliga "förbättring", som får en reell betydelse.

I båda fallen kommer ni i er önskan att vara internationalister att faktiskt bli hantlangare än åt den ena, än åt båda koalitionernas socialchauvinister.

Vi däremot räknar med politikens alla vändningar och detaljer och förblir konsekventa internationalister, som predikar arbetarnas broderliga förbund, brytning med socialchauvinisterna och arbete för den proletära revolutionen.

26 aug (8 sept) 1917

Rabotjij nr. 2, 26 augusti (8 september)